

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2021-60

3.2.2021

DNB Livsforsikring AS (Pensjon, Personal)

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Sykepleier – utagerende pasient – vitne til at kollegaer ble angrepet – arbeidsulykke – yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Forsikrede var sykepleier på ungdomspsykiatrisk avdeling. Hun var vitne til at en utagerende pasient gikk til angrep på flere av kollegaene. Saken reiste spørsmål om forsikrede var utsatt for en arbeidsulykke. Nemnda bemerket at saken måtte vurderes i lys av de tidsnære forklaringer og konkluderte med at det ikke forelå en ulykkeshendelse etter det markerte ulykkesbegrepet. Nemnda kunne heller ikke se at hendelsen medførte en usedvanlig påkjenning eller belastning for forsikrede sett i lys av arbeidsstedet og stillingens art. Vilåårene for det avdempede ulykkesbegrepet var dermed ikke oppfylt. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (sykepleier, f. 1983) var 5.5.18 vitne til at en pasient gikk til angrep på flere kollegaer på en ungdomspsykiatrisk avdeling. Forsikrede hadde ansvarsvakt med oppgave å varsle politi, vekter og lege når det var nødvendig. De var fire på jobb, tre fast ansatte og en ekstravakt, siden det var en pasient som var ny og hadde utagert i forkant. I den episoden ble samme pasient holdt nede av fem.

Forsikrede oppsøkte legevakten 6.5.18, dagen etter hendelsen, og i journalnotatet heter det:

Notat: Kommer til legev. Vitne, utagering mot 3 av de ansatte på vakt i natt.

Jobber på ungdomspsy. UPA. Jobbet der 10 år.

Den ene ble tatt kvelertak på. De var 4 på jobb.

Politiet kom etter 8 min. De forlot etter 1,5 timer.

Hun har probl. etter hendelsen.

Samtale.

Hun s.m. noen dager.

Forsikrede var sykmeldt 6.5.-31.10.18, og søkte etter hvert ny jobb i kommunen.

Hendelsen ble meldt til selskapet 29.6.18. Vedlagt var kopi av en intern avviksrapport samt kopi av skademeldingen til Nav, begge datert 2.7.18.

I begge skademeldingene beskrives hendelsen slik:

Pasienten gikk til angrep på den ene miljøterapeuten foran meg og så på meg – var sikker på at han ville angripe meg da. Så kom en annen miljøterapeut forbi, og han slo henne ned når han fikk øynene på henne.

Det følger av erklåring av 13.7.18 fra Bedriftshelsetjenesten v/spesialist i klinisk arbeidspsykologi at:

Det er u.t. sin vurdering at P har hatt symptomer og plager forenlig med diagnosen Posttraumatisk stresslidelse (F43.1). Symptomene hennes synes å være direkte relatert til traumet på jobb, konkret ved påtrengende minner/bilder og gjenopplevelse av hendelsen, både på dagtid og i form av mareritt. Symptomene har hindret henne ift å fungere i dagliglivet, og u.t. har vært enig i legens vurdering av behovet for sykemelding.

Nav godkjent skaden som yrkesskade 23.7.18, og i vedtaket oppgis skadens art som akutt psykisk reaksjon.

Selskapet avsto kravet 3.8.18. Forsikrede påklaget avgjørelsen.

Selskapet anmodet om sakens politidokumenter for å belyse den. Politiet opplyste 3.7.19 at det ikke var opprettet sak på forholdet, og at ingen av de fornærmede hadde inngitt noen anmeldelse. Det forelå derfor ingen politidokumenter i tradisjonell forstand. Den eneste tilgjengelige dokumentasjon politiet hadde var et utdrag fra politiets operative logg. Der fremgikk det at tre ansatte ble lettere skadet, men kun to av dem er navngitt i loggen og forsikrede var ikke én av dem.

Selskapet opprettholdt avslaget.

I klagen til Finansklagenemnda heter det om hendelsen:

Hun var utsatt for en alvorlig utageringsepisode i sitt arbeid på ungdomspsykiatrisk sengepost.

...

Miljøterapeuten, som hadde ansvar for pasienten, var sammen med han på stuen. ... satt rett utenfor på en sofa som står inntil veggen til stuen, siden hun også måtte ha et øye med en annen pasient med hyppig tilsyn. Miljøterapeuten kom etter 5 minutter, og sa at hun ville ha med seg en miljøterapeut til. De snakket da med pasienten på stuen. Han sa at han kjente på en indre uro og måtte skade noe eller noen. Rett etterpå moste han en 0,5 flaske, og løftet opp en stol som han kastet i veggen. Den ene miljøterapeuten kom og ba P kontakte vakter/politi, den andre miljøterapeuten gikk til den andre pasienten som befant seg på avdelingen.

Pasienten kom ut av stuen ganske umiddelbart. Han sa til miljøterapeuten som var igjen i gangen: "har du hatt 100kg over deg før". Miljøterapeuten stod da i døråpningen og prøvde å lukke igjen døren, den fjerde miljøterapeuten stod også ved døråpningen. Hun hadde greid å lukke døren, men pasienten reiv opp døren og fikk tak i en av miljøterapeutene i døråpningen. ... kom til, og så at han tok en ansatt på 67 år bakfra med kvelertak, løftet henne opp i lufta, slengte henne i bakken, slo et slag i bakhodet og et slag i ribbeinområdet (det er en ganske høy dame) Hun lå livløs på gulvet. Han så direkte på ..., hun var sikker på at han ville gå til angrep på henne. Han oppdaget da miljøterapeuten som forsøkte å låse døren, og gikk til angrep på henne.

... opplevde at det bare var tilfeldig hvem av dem han gikk til angrep på, det kunne like gjerne vært henne. Hun som lå på gulvet kom seg på beina, og den andre som ble angrepet kom seg unna og fikk låst døren. Det tok 8 minutter før politiet kom, og hun utrykte sin bekymring flere ganger til politiet i forhold til den miljøterapeuten som var igjen med den andre pasienten. Pasientdørene er uten låsemuligheter på innsiden av døren. ... sa til politiet flere ganger at hun var redd at pasienten holdt på å drepe kollegaen hennes. Første patruljen ville ikke gå inn alene, og ventet på en bil til. Det tok noen minutter. Miljøterapeuten som var igjen med den andre pasienten holdt igjen pasientdøren, men den utagerende pasienten greide å rive den opp og slå miljøterapeuten 2 ganger i ansiktet. Den andre pasienten ble redd og begynte å skrike.

Det var en svært truende og uoversiktlig situasjon. Tre ansatte ble fysisk skadd, med påfølgende sykemeldinger.

Etter at politi og lege hadde fått kontroll over situasjonen, og pasienten ble medisineret, måtte han ha hyppig tilsyn resten av natten. ... følte seg utrygg resten av vekten, og var redd pasienten skulle våkne å gå til nye angrep. Pasienten var en stor ungdom på 180 cm, og ca 100 kg. ... er en liten spe dame på 160 cm, og 49 kg.

... hadde ansvarsvakt da pasienten utagerte, og utøvde grov fysisk vold mot tre av hennes kolleger. Situasjonen var ute av kontroll, og hun vurderte at både ansatte og pasienter var i livsfare mens hun forsøkte å skaffe hjelp. Ved videre oppfølging av pasienten resten av natte, var det usikkerhet om han på nytt ville våkne å være like voldsom og utagerende, med fare for lov og helse for personalet.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hendelsen 5.5.18 er en arbeidsulykke og at hun har krav på yrkesskadeerstatning. Den alvorlige utagerings- og trusselsituasjonen forsikrede var utsatt for var en hendelse som medførte en usedvanlig påkjenning sammenlignet med det som er normalt innen sykepleieryrket. Hendelsen er omfattet av det utvidede ulykkesbegrepet. Forsikrede har fått PTSD som følge av hendelsen. Hendelsen var en situasjon preget av intens frykt for hvilke skader pasienten kunne påføre personalet og medpasienter, og hvor alvorlige skadene kunne bli. Det var uforutsigbart hvem som ville bli rammet, og det var ikke mulig å komme seg ut av eller unngå situasjonen. Den utagerende pasienten utøvde grov fysisk vold mot forsikredes kollegaer. Nav har godkjent akutt psykisk reaksjon som yrkesskade. Hendelsen har ført til at hun måtte bytte jobb, og som igjen har medført inntektstap. Som ansatt i kommunal sektor har hun et inntektstap fordi tillegg for kvelds- og nattarbeid, samt lørdag- og søndagsarbeid, er noe lavere i kommunal sektor enn på sykehuset.

Selskapet har i det vesentlige anført at det ikke foreligger en arbeidsulykke i lovens forstand. Det er på det rene at forsikrede hverken ble utsatt for et fysisk angrep eller verbale trusler. Etter selskapets syn foreligger det da ingen arbeidsulykke etter det markerte ulykkesbegrepet. At en pasient på en ungdomspsykiatrisk avdeling utagerer kan ikke anses som et avvik fra det normale i forsikredes arbeid. Denne pasienten hadde tidligere utagert og ble da holdt nede av fem personer. På grunn av dette var det hentet inn en ekstravakt. Det kan følgelig ikke ha vært hverken uventet eller upåregnelig at pasienten kunne utagere igjen på et senere tidspunkt. Generelt er det ikke unormalt at pasienter innlagt på psykiatrisk avdeling utagerer, og personalet er lært opp til å håndtere denne typen hendelser. Forsikrede har ti års erfaring fra stillingen. Pasienten var ikke bevæpnet, og det er heller ingen holdepunkter for å si at det ble utøvd "grov fysisk vold", slik forsikrede påstår. Hendelsen kan da ikke sies å ha medført en usedvanlig påkjenning eller belastning for forsikrede, sett i lys av arbeidsstedets og stillingens art. Hva gjelder spørsmålet om hendelsen er egnet til å utløse diagnosen F 34.1 PTSD, så foreligger det ikke tilstrekkelig medisinsk grunnlag og det er heller ikke nødvendig å ta stilling til dette på nåværende tidspunkt.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om hendelsen 5.5.18 er en arbeidsulykke, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Nemnda peker innledningsvis på at det er forsikrede som må sannsynliggjøre/bevise at vilkårene for erstatning er oppfylt, se Rt. 1999 s. 1473. Men før nemnda drøfter spørsmålet om yfl. § 11 første ledd bokstav a får anvendelse, finner nemnda grunn til å drøfte hvilke faktiske opplysninger om hendelsen som skal legges til grunn for vurderingen. Forsikrede har forklart seg forskjellig om hendelsesforløpet 5.5.18, og det foreligger ikke vitneforklaringer fra de andre involverte eller politiforklaringer e.l.

Når det er tvil om hvilke faktiske forhold som skal legges til grunn for den rettslige vurderingen, må de ulike bevisene vurderes og veies opp mot hverandre. Høyesterett har i Rt. 1998 s. 1565 uttalt at tids- og begivenhetsnære bevis bør tillegges stor vekt, mens opplysninger som er gitt av sakens parter eller andre etter at det er oppstått tvist, og som står i motstrid med eller endrer det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, oftest vil bli tillagt mindre vekt.

Det fremgår av skademeldingen til selskapet at pasienten 5.5.18 gikk til angrep på den ene miljøterapeuten foran forsikrede. Pasienten så på forsikrede, og forsikrede var sikker på at hun ville angripe henne. Så kom en annen miljøterapeut, og pasienten slo ned denne miljøterapeuten. Det er ikke holdepunkter for at det ble utøvd "grov fysisk vold" mot forsikrede, jf. opplysningene fra politiet som ble tilkalt. Hendelsen er ikke politianmeldt og det ble ikke opprettet noen politisak. I klagen til nemnda gir forsikrede en mer detaljert fremstilling inneholdende beskrivelse av vold utøvd av pasienten. Nemnda kan ikke, gitt sakens øvrige dokumenter, se dette som tilstrekkelig

sannsynliggjort. Nemnda minner her om at nemnda må behandle saken på grunnlag av det av partene fremlagte skriftlige materialet.

Nemnda går etter dette over til å vurdere om hendelsen 5.5.18 er en arbeidsulykke etter bestemmelsene i yfl. § 11 første ledd bokstav a. Uttrykket arbeidsulykke skal forstås på samme måte som det tilsvarende uttrykket i folketrygdloven § 13-3, jf. Ot.prp. nr. 44 (1988-1989) s. 89. I sistnevnte bestemmelse defineres to ulike kategorier arbeidsulykker; det markerte ulykkesbegrepet (en plutselig eller uventet ytre hending) og det avdempede ulykkesbegrepet (en konkret tidsbegrenset ytre hending som medførte en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid).

Gitt det faktum nemnda har funnet må legges til grunn, er ikke vilkårene for det markerte ulykkesbegrepet oppfylt: Forsikrede ble ikke utsatt for verken fysisk angrep eller verbale trusler av den utagerende pasienten.

Også det avdempede ulykkesbegrepet krever i utgangspunktet en ytre hending, men Høyesterett har i Rt. 2005 s. 1757 avsnitt 51 uttalt at det ikke gjelder noe tilleggskrav om ytre hending når arbeidstakeren "på grunn av en vanskelig arbeidsstilling eller andre grunner er blitt utsatt for en ekstraordinær belastning eller påkjenning". Ved vurderingen av hva som anses som en usedvanlig påkjenning eller belastning skal det tas utgangspunkt i hendelsens art og omstendighetene rundt denne og ikke i skadens art eller omfang, jf. Rt. 2009 s. 1626. Ulykkesmomentet ligger her i at forsikrede ikke var forberedt på eller ikke kunne unngå den usedvanlige påkjenningen, jf. Rt. 2005 s. 1757 avsnitt 49.

Forsikrede jobbet som vaktleder på en ungdomspsykiatrisk avdeling. Det var en ny, utagerende pasient som hadde blitt holdt nede av fem personer tidligere samme dag og det var deretter blitt innkalt en ekstravakt. Nemnda kan vanskelig se at dette viser at det denne kvelden/natten foreligger avvik fra det normale i forsikredes arbeid. Det kan verken ha vært uventet eller upåregnelig at pasienten kunne utagere igjen. Generelt er det ikke uvanlig at pasienter som er lagt inn på en psykiatrisk avdeling utagerer, og det må legges til grunn at personalet er lært opp til å håndtere slike hendelser. Forsikrede har ti års erfaring fra stillingen. Pasienten var ikke bevæpnet.

Gitt beskrivelsen i skademeldingen og politiets håndtering av saken, kan nemnda ikke se at hendelsen medførte en usedvanlig påkjenning eller belastning for forsikrede sett i lys av arbeidsstedet og stillingens art. Nemnda mener således at heller ikke vilkårene for det avdempede ulykkesbegrepet er oppfylt.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).